

Դրդեսաւներ բոլոր յերկիրների, միացե՛ք.

ՅԱՐԵՆՑ ՅԵՐԵՆՑ

Ս Ա Խ Ա Ֆ Բ Ո Լ

Արքա Գյուղա, շահ Մայզ
ռաբեկանու - Անդես,
Դրական պար յերկիրւերի, միացե՛մ

925/3/1

Դային

ՅԵՂԻՇԵ ԶԱՐԵՆՑ

Ս Ա Խ Ա Բ Ա Լ

Ա Կ Ա Խ Ա Բ

Հ 8 (4535) 1924

Ձ Ձ

Ընկեր Մուսատաճա Սուրբու
յեւ քնկերթերի եթշատակին

ՍՏԱՄԲՈԼ

1.

Ինգենդ ե,
բայց խո՞ր ու հասու:

Զի՞ն,
բարձած արծաթե թամբով
քշել ե սուլթան Ֆաթին
ու հասել ե հստեղ —
Ստամբով:

Քշել ե հուր ձին դեպի դարը,
մտել ե Այա-Սովիա',
վոնց վոր մահը՝ դաժան ու ահեղ,
վոնց վոր մահը՝ միակ:

Զարկել ե սուրը մարմարին —
ճեղքել ե սյունը:

Յեւ —

Նայի՛ր.

անցել են դարե՞ր, դարե՞ր,
իսկ իր կամքը դեռ խոսում ու հուզում ե:

Կուացել ե սուլթան Ֆաթին,
թաթախել ե ծեռքը արյան մեջ —
ու խփել ե մարմարե պատին՝
տես': —

Մնացել ե հետքը ծեռքի
եւ ահա —
դարե՛ր, դարե՛ր —
հեծում ե — ամբո՞ղջ մի յերկիր,
եւ վո՞չ թե լոկ մի պատ մարմարե:

Անցել են են որից դարեր,
քայց դեռ հետքը սուլթանի ծեռքի
մնացել ե պատին այս քարե —
ու մռայլ ճակատին յերկրի!..

2.

Դու ապրում ես դեռ, սուլթան Ֆաթին!
Յես տեսնում եմ հետքը ծեռքիդ
ու վո՞չ թե ես մեռած պատին,
այլ դեղին, վորք ճակատին,
ես մռայլ ես անտեր յերկրի!

Դու մեռել ես, սուլթան Ֆաթին! —
Բայց դարե՛ր շարունակ,
մինչեւ որս
կենդանի ե, սերած քո կաթից —
քո դաժան,
ժանտ թոռանթոռը!

Նստել ե եսոր ել նա եստեղ,
ես սունկի պես ուռած Ստամբուլում,
ու չի ընդունում նա քեզ թե —
բայց վոչինչ! —
Ժառանգդ ե հլու!

Իհարկե, այլ ե Պերան
ու այլ է հիմա Գալաթան.
բայց նստած ե Ստամբոլի վրա
դեռ շոխնդը,
հոխնդը քո տան!

Իհարկե, չկա ել մեչեթ,
վորին տա ժողովուրդը տուրք.
իհարկե, սուլթան Մհենիսի
սարայները դատարկ են, թափուր.
եւ գերի յերկիրը հիմի
դարձել ե՝

«ՌԵՊՈՒԲԼԻԿ ԹՅՈՒՐՔ»:

Ես բոլորը ճիշտ ե, իհարկե,
ես բոլորը հզոր ե ու նոր,
բայց նույնն ե — յերկրի վերնահարկը,
վոր կոչվում ե Պոլիս,
Ստամբոլ!

Մի վոտքը մեկնած Յելլոպա,
մի վոտքը Ասիօ մեջքին՝
նստել ե Ստամբոլը հաղարտ,
վոնց վոր գու, կամ սուլթան Մեծիս!

Նստել ե եստեղ, վոնց վոր դուք,
ծծում ե հուր ու քրտինք.
պայքարում ե ժողովուրդը թուրք —
իսկ ինքը — .
դինջ!

Ենտեղ —
ենկյուրից երգըրում —
պայքար ե՝
հաղթանակ կամ մահ, —

իսկ ինքը

լողում և լույսերում,
ու պարում ե,
ու խնդում հիմա!

Վառել ե վարիյեթե, սինեմա,
վեթրիններ, թեաթր ու ոթել
հրճվում ե պունիկի նման
կոկետ!

Պարում ե ֆոկստրոտ,
տանգո,
հագել ե —
ֆրենչ ու ֆրաք!
Նազում ե —
ալաֆրանգա!
Այս! —

— Զարգացել ե, Ֆաթիհ, քո Պոլիսը!
Դու նրան դժվար թե ճանաչես!
Բայց —
կարծում ես՝ հեռո՞ւ յե զնացել
քեզանից. —
— Զե՞:

Փոխվել ե միայն — արտաքինք:
Թե առաջ մի կին եր վուկրոտ —
նա հիմա —
զարգացած մի տիկին ե!
Սիրում ե — մայոնեզ ու սինե...
Ու պարում ե — ֆոկստրոտ!..

3.

Ստամբուլը պարում ե — ֆոկստրոտ:
Պարում ե — իհարկե Պերան:

Ու խնդում ե —
իհա՛րկե փոստով —
Մուստաֆա Քեմալի վրա:

Հնթերցո՞ղ,
մտնում ենք Պերա:

Ահա Թոքատլանը:
Եստեղ —
ահա՝ «Restaurant Splendid»:
Մտի՛ր,
թե կուզես տեսնել,
թե վո՞նց ե հրճվում եֆենդին!

Մի հնդիկ կառնե պալտոդ:
Մի խափշիկ — գլխարկդ, թե կուզես:
Կմտնես:
Յերկնային մի հոտ
զմայլած հոգիդ կհուզե! 3.

Կոտի-լորիզան ե եղ հոտը!
Բայց եղ հեչ!
Գիտե՞ս եղ դու հո!
Կցնցե զերդ — Փոկստրոտը.
— Թավջութակ,
սրինգ —
ու դհոլ!

Հասկանո՞ւմ ես՝ Եստեղ վիոլոնը
խառնված թմբուկ-դհոլին՝
յերգում ե —
քնքո՞ւշ պոլոնեզ...
Աստվածային ոյին!

Զարկում ե թմբուկը թաք-թաք,
նվում ե կողքին վիոլոնը:

Կորինդոն

Ու պարում են եղ հեշտին տակտով —
պոլոնեզ!

Իսկ կինե՞րը...
Կինե՞րը...
Ո կինե՞րը...
Հպվում են՝ ենքան մոտիկ!..

Հըաշք են!
Շիք!
Հոգինե՞ր են!
Կամ լորիգան-կոտիկ!..

Ու հոսում են շոգ շշուկները.
Խոսում են.
Լսո՞ւմ ես.
Իմացի՞ր.
Չըշում են շորերը,
Կոշիկները...
— Համածա՞յն եք...
— Անշուշտ...
— Հիմա ձեր...

— Շըթունքները...
— Փաշա՞...
— Կմաշե՞ն...
— Ուզո՞ւմ եք հիսո՞ւն...
— Զեր, շա'տ...
— Ո ձեր ձայնը...
— Զեր կոնքը...
— Զեր կաշին...
— Փաշա'...

Պարում ե փաշան: Հեշտավետ
ջազբանդը քանդում ե հոգին:

Ուզում ե.
բայց ինչո՞ւ շտապել...
Այնքան շատ են.
դեռ փաշան —
կըովի!

Իսկ փաշի կողքին — եֆենդին:
Ապա սիրը,
մուսյոն,
ու սինյորը...
Եստեղ կա թէ չին, թե հնդիկ.
Եֆենդին միայն — գուցե նոր ե!

Ու կիները,
կիները,
ոի՛ժ կիները...
Ոուս կիները՝ բոլո՛րը պրինցուհի!
Թեկուզ թանկ են . . . գները,
բայց արյունը — կապույտ ե ու հին!

Ո յեթե տեսնելին նըանք,
վոր աչքերը շինած
սվին —
անկյունից նայում ե իրանց
մի կարմիր —
իսկական բալշեվիկ!

Բայց հանգիստ են:
Դուրսը,
դռանը —
կանգնած ե վոստիկանը:
Հլու՝
դրկել ե Մուստաֆա Քեմալը
եֆենդու հանգիստը հսկելու:

(Նա արդեն կարգադրել ե,
վոր հսկե վոստիկանը խիստ,
վորպեսզի —
բարեկիրթ եղ տները
յմտնեն պոռնիկ ու... կոմունիստ!!)

Ու պարում են սիր ու մուսյո,
եքենդի, հեռու ու փաշա:
Հարբել են հարբեցնող մսով.
միսը շատ:

Ու հոսում են շոգ շշուկները:
Խոսում են:
Առնում են ու ծախում:
Հպվել են իրարու
ու շիկնել են:
Լսո՞ւմ ես.
— վողջը ծախու!

Ծախվում ե ամեն ինչ հստեղ:
Ծախում ե —
ով ինչ ունի!
Համոզում ե ֆոկստրոտը հեշտին,
վոր ծախեն ամենքը.
բայց ի՞նչ...

Կինը —
մարմինը.
Մինիստրը — հոգին:
Գի՞նը.
— չնչին ե.
Չոկի!

Զիսաբվես!
Մի գի՞ն ե հստեղ! —
(Եղպես ե որենքը Ստամբոլի) —
մի գին են վերցնում հստեղ —
թե պոռնիկ,
թե փաշա,
թե — միտրոպոլիտ!

Զարմանում ես ի՞նչ ե, Զարենց!
Ո գլխարկդ հանի՛ր!
Պարո՞ն,
հասկանո՞ւմ ես՝
նայի՛ր՝
դա իրենց
«Հիմնական Որենքն» ե պարում!

Պարում ե Հիմնական Սկզբունքը,
վոր կոչվում ե Մասնավոր-Սեփական! —
Պարում ե՝ աչքեր ու հոնքեր
ու մարմին ու սմոկինգ հագած!

Խոնարհի՛ր գլխարկդ,
կռացի՛ր!
Որե՞նքն ե պարում սրահում!
Զազբա՞նդն ե նրանց —
ինտերնացիոնալը!
Նրանց հիմնը կյանքի
ու մահու!

Զազբանդը!
Նա դարձել ե դեվիզ:
Լոնդոնից Նյու-Յորք ու Բերլին
զազբանդ են պարում յերեվի
ամեն մի կուլիզ ու Զեմբերլեն!

Իսկ Ստամբո՞լը.
Ստամբոլը, գե —
վոնց վոնց հոլը՝ նետված ենտեղից:
Քանի դեռ նստած ե եստեղ
Բարեկիրթ եփենդին ես դեղին:

Եփենդի!
Ֆրա՛ք եք հագել դուք!
Միայն միան և ձեր եղ, վոր հնից ե:
Բայց զիտե՞ք —
սուլթան ֆաթուն
դուք մի փոքր, մի քիչ... արնակից եք!

Ստամբոլ!
Դու պարում ես ջազբանդ:
Դու ուտում ես բար-մայոնեզ:
Նետում եմ յես ահա, հուզված,
իմ քնքուշ կոմպլիմենտը —
քեզ! —

Ինչքան ել մի պրոլետ-Համբո
ես խոսքիս նախատինք կարդա —
մի անուն դու ունես, Ստամբո՛լ —

— ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԴԱԿ!

4.

Հենց եսպե՛ս,
վոնց վոր եսոր!
Ճիշտ եսպես առկայժել ե Պերան,
յերբ նրանց տարել են Տրապիզոն
մի փայտյա բարկազի վրա:

Իհա՛րկե,
բանկետ ե յեղեւ

Հասկանո՞ւմ եք՝ նա, վոր յերեկ
եստեղից քշեց Անտանտին —
եսոր չե եզուց —
համբերե՛ք —
ձեզ եւ կըշի, եֆենդի!

Կարծո՞ւմ եք՝ նա Անտանտին
իզմիրից թռցրեց Վոսփոր —
վոր եստեղ գուք, եֆենդի՛,
հղիանաք ու պարեք ֆոկսո՞ւ!

Կպարե՞ն դեռ կակուղ՝ ձեր մաերը,
վոր լողում են հիմա ֆոկսոտում
Դեռ կզգան մեր զգվանքը
ու սերը —
մեր սրի համբույրը հատու!

Դեռ կզա Ալին նավաստի,
դեռ կանցնի ես ցոփ Ստամբուլով,
վոր ուռած ձեր բկին նստի՛
հաստատե կենցաղը նոր!

Կհնձե՞ նա հունձը ձեր բերքի,
կհարթե,
վոր տեղում ցանե նորը!
Ու հետքը սուլթանի ձեռքի
արհաթոր ճակատից յերկրի
կբերե —

Թուրք ԿոՄՍՈՄՈԼԵ..

1924. 19-22 XII
Constantinople
«Khedivial Hôtel»

